

การบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพของโรงเรียนปงพัฒนวิทยาคม
Administration and Educational Management for Standards of Quality
Assurance in Pongpattanawittayakhom School

รุจิรา กองจันทร์¹

ดร.สมเกียรติ ตุ่นแก้ว²

e-mail : somkiet.tun@crru.ac.th

ดร.พูนชัย ยาวีราช³

e-mail : phoonchaiya@crru.ac.th

ดร.ไพโรภ รัตน์ชวงส์⁴

e-mail : captpairop@gmail.com

¹ นักศึกษาปริญญาเอกหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

e-mail : rujira.kon@crru.ac.th

^{2 3 4} อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพของโรงเรียนปงพัฒนวิทยาคม 2) สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพของโรงเรียนปงพัฒนวิทยาคม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ฝ่ายบริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนปงพัฒนวิทยาคม จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพของโรงเรียนปงพัฒนวิทยาคม โดยใช้กระบวนการบริหาร ทั้ง 4 ด้าน สรุปภาพรวมอยู่ในระดับดี $\mu = 3.50$ ($\sigma = 0.88$) หากพิจารณาตามรายการแล้วพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านผู้บริหาร อยู่ในระดับดีมาก $\mu = 3.70$ ($\sigma = 0.80$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับดี $\mu = 3.06$ ($\sigma = 0.76$)

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพของโรงเรียนปงพัฒนวิทยาคม โดยใช้กระบวนการบริหาร ทั้ง 4 ด้าน สรุปภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม $\mu = 4.71$ ($\sigma = 0.42$) หากพิจารณาตามรายการแล้วพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับดีเยี่ยม $\mu = 4.96$ ($\sigma = 0.09$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับดีมาก $\mu = 4.30$ ($\sigma = 0.62$)

คำสำคัญ: การบริหารและการจัดการศึกษา, การประกันคุณภาพ

Abstract

The objectives of this study were to study: Current conditions and desirable conditions of administration and educational management for standards of quality assurance at Pong Pattana Wittayakhom School. The population, selected by purposive sampling, was

45 participants, including school administrators, teachers, and educational personnel in Pong Pattana Wittayakhom School. The research instrument was questionnaire, and the statistics for data analysis was mean and standard deviation. The results showed that:

1. The current state of the administrative and educational management for quality assurance at Pong Pattana Wittayakhom School was calculated based on 4 aspects of the quality assurance system. The overall was rated at a good level ($\mu = 3.50$, $\sigma = 0.88$). For individual aspect analysis, the aspect holding the highest mean and rated at a very good level was school administrators ($\mu = 3.70$, $\sigma = 0.80$), while the aspect holding the lowest mean and rated at a good level was the education quality assurance ($\mu = 3.06$, $\sigma = 0.76$).

2. The desired level of the administrative and educational management for standards of quality assurance at Pong Pattana Wittayakhom School was also calculated based on 4 aspects of the quality assurance system. The overall was rated at an excellent level ($\mu = 4.71$, $\sigma = 0.42$). For individual aspect analysis, the aspect holding the highest mean and rated at an excellent level was the administration and management of school administrators. ($\mu = 4.96$, $\sigma = 0.09$), while the aspect holding the lowest mean and rated at a very good level was educational quality assurance $\mu = 4.30$, $\sigma = 0.62$).

Keywords: Administrative and Educational Management, Educational Quality Assurance

บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหารการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญ ที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานในทุกระดับและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างสอดคล้องกันเป็นระบบ มุ่งไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ปัจจัยผลักดันที่ทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา มีทั้งปัจจัยภายนอกและภายใน อันได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ในยุค 4.0 ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความจำกัดของทรัพยากร ความต้องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และความต้องการแรงงานที่มีศักยภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพราะได้กำหนดสาระบัญญัติเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาไว้โดยเฉพาะ ในหมวดที่ 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ตระหนักและดำเนินการในเรื่องนี้ได้อย่างครบถ้วนและถูกต้อง สาระในกฎหมายฉบับนี้ ปรากฏในมาตรา 47 ถึง มาตรา 51 (จรัส นองมาก, 2554, น. 12 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4), 2562, น. 49-53) โดยสรุปเกี่ยวกับมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาที่เชื่อมโยงกับการทำงานของสถานศึกษา ซึ่งมาตรา 47 กล่าวถึงการระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 48 กล่าวถึงการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ซึ่งเป็นเรื่องของหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา มาตรา 49 กล่าวถึงหน้าที่ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ในการพัฒนาเกณฑ์ วิธีการรวมถึงทำการประเมินผลการจัด

การศึกษาและให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และมาตรา 51 กล่าวถึงผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด

จากนโยบายการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่ในทางปฏิบัติกับพบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังแยกส่วนกันดำเนินการและไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการเตรียมการเฉพาะช่วงจะรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพภายนอก การดำเนินการทั้งสองเรื่องนี้เป็นไปแบบแยกส่วน ดังจะเห็นได้จากกระบวนการบริหารจะใช้แนวการดำเนินงานวงจรคุณภาพของเดมมิงที่รู้จักกันดีคือ PDCA (รุ่ง แก้วแดง, 2544, น. 48-50) ส่วนกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดำเนินตามขั้นตอนทั้ง 8 ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 (ราชกิจจานุเบกษา 2553) และปรับแก้ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 (ราชกิจจานุเบกษา 2561) ประเด็นปัญหาที่คือจะทำอย่างไรให้การดำเนินการทั้งสองเรื่องนี้เป็นกระบวนการเดียวกัน จากสภาพปัญหาและแนวโน้มในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในดังกล่าว ส่งผลให้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษารอบที่ 3 ของสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 32,834 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐาน 20,369 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 62.04 ไม่รับรองมาตรฐาน 12,465 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 37.96 โดยร้อยละ 54.20 มีผลการประเมินระดับดีและร้อยละ 7.83 มีผลการประเมินระดับดีมาก (รายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ของสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน, 2560, น. ก)

โรงเรียนปงพัฒนาวิทยาคมเป็นโรงเรียนประจำตำบลที่ดำเนินงานตามแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและเข้าร่วมโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝันและมุ่งมั่นพัฒนาให้เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ดำเนินงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBECQA และจากบทสรุปสำหรับผู้บริหารในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามของโรงเรียนปงพัฒนาวิทยาคม (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.), 2555, น. 1-5) จังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 กล่าวถึงการบริหารงานจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ยังไม่ได้ดำเนินการแต่งตั้งทั้งที่ปรึกษา และคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานตามระเบียบ ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขาดการนำผลการประเมินทั้งการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ การประเมินทักษะกระบวนการสอน และประเมินแบบวัดไปพัฒนาทุกคนอย่างเป็นระบบ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูยังไม่ครบทุกข้อ ด้านการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษายังต้องส่งเสริมพัฒนาแผนงาน โครงการและกิจกรรมต่างๆ ให้คงสภาพมาตรฐานดียิ่งขึ้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 เป็นต้นมาทางโรงเรียนดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าว และจากการรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนปงพัฒนาวิทยาคม (SAR 2556-2560) พบว่าภาพรวมของการดำเนินงานอยู่ในระดับ ดีเยี่ยมทุกปี แต่กระบวนการในการบริหารและการจัดการศึกษายังไม่สอดคล้องกับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

ผู้วิจัยเห็นว่าหากได้มีการศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และมีการพัฒนากระบวนการบริหารและการจัดการศึกษา โดยการบูรณาการระบบประกันคุณภาพภายในกับกระบวนการบริหารสถานศึกษาให้เป็นระบบเดียวกันตามแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBECQA เพื่อพัฒนาทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยให้การ

ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานปกติของสถานศึกษา ซึ่งการบริหารงานแบบนี้จะทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนงอกงามไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพของโรงเรียนงอกงาม
2. เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพของโรงเรียนงอกงาม

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ฝ่ายบริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนงอกงาม 45 คน
2. ขอบเขตตัวแปร
ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้บริหาร 2) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ด้านครูผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
3. ขอบเขตเวลา
ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาที่พัฒนาคุณภาพการศึกษา ในช่วงปีการศึกษา 2556 – 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย
  - 1.1 แบบแผนการวิจัย
การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพ
  - 1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเองเพื่อการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการศึกษาที่พัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้บริหาร 2) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ด้านครูผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งผลจากการตรวจสอบ ผู้วิจัยนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งพิจารณาค่า IOC ที่มีค่าเริ่มต้นที่ 0.6 ขึ้นไป ได้ค่าความสอดคล้อง 0.941

2. ขั้นตอนการวิจัย

2.1 ศึกษาวัตถุประสงค์ของการวิจัย กำหนดกรอบแนวคิดโดยให้ครอบคลุมตามขอบเขตและเนื้อหาที่ศึกษาของการวิจัย สร้างแบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย (แบบสอบถาม) ซึ่งตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้วิจัยตรวจสอบด้วยตนเองโดยการนำไปเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์การวิจัย และตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

2.3 นำแบบสอบถามไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบในการจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากทางมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนปงพัฒนวิทยาคม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

3.2 นำแบบสอบถามจำนวน 45 ชุด เก็บข้อมูลจากฝ่ายบริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนปงพัฒนวิทยาคม และรวบรวมแบบสอบถามคืนโดยอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ทั้ง 45 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน (Median) ดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้เชี่ยวชาญ (Index of Congruence : IOC) และค่าเฉลี่ย (Mean)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่จะนำเสนอต่อไปนี้มี 2 ตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการศึกษา ซึ่งมีสาระโดยสรุปดังนี้

ตอนที่ 1 ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารและการจัดการการศึกษาของโรงเรียนปงพัฒนวิทยาคม ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันในการบริหารและการจัดการการศึกษาของโรงเรียนปงพัฒนวิทยาคม

ข้อ	กระบวนการบริหารด้าน	μ	σ	การแปลผล
1	ผู้บริหาร	3.70	0.80	ดีมาก
2	กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา	3.60	1.17	ดีมาก
3	ครูผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.62	0.79	ดีมาก
4	การประกันคุณภาพการศึกษา	3.06	0.76	ดี
สรุปภาพรวม		3.50	0.88	ดี

จากตารางที่ 1 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันในการบริหารและการจัดการการศึกษาของโรงเรียนปงพัฒนวิทยาคม โดยใช้กระบวนการบริหาร ทั้ง 4 ด้าน สรุปภาพรวมอยู่ในระดับดี $\mu = 3.50$ ($\sigma = 0.88$) หากพิจารณาตามรายการแล้วพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือกระบวนการด้าน

ผู้บริหาร อยู่ในระดับดีมาก $\mu = 3.70$ ($\sigma = 0.80$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือกระบวนการบริหารด้านการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับดี $\mu = 3.06$ ($\sigma = 0.76$)

ตอนที่ 2 ผลจากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารและการจัดการการศึกษาของโรงเรียนปทุมพัฒนาวិทยาคม ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารและการจัดการการศึกษาของโรงเรียนปทุมพัฒนาวิทยาคม

ข้อ	กระบวนการบริหารด้าน	μ	σ	การแปลผล
1	ผู้บริหาร	4.79	0.47	ดีเยี่ยม
2	กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา	4.96	0.09	ดีเยี่ยม
3	ครูผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.79	0.48	ดีเยี่ยม
4	การประกันคุณภาพการศึกษา	4.30	0.62	ดีมาก
สรุปภาพรวม		4.71	0.42	ดีเยี่ยม

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารและการจัดการการศึกษาของโรงเรียนปทุมพัฒนาวิทยาคม โดยใช้กระบวนการบริหาร ทั้ง 4 ด้าน สรุปภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม $\mu = 4.71$ ($\sigma = 0.42$) หากพิจารณาตามรายการแล้วพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับดีเยี่ยม $\mu = 4.96$ ($\sigma = 0.09$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือกระบวนการบริหารด้านการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับดีมาก $\mu = 4.30$ ($\sigma = 0.62$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่นำเสนอไปข้างต้นนั้นมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาเสนอและอภิปรายผลใน 2 ประเด็น ดังนี้

1. การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพของโรงเรียนปทุมพัฒนาวิทยาคม กระบวนการที่มีการดำเนินการน้อยที่สุด คือ กระบวนการด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งควรมีการดำเนินการจัดทำเอกสารมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไว้เป็นคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในส่วนของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีโครงการ/กิจกรรม แนวทางการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานและมีการนิเทศ ติดตามวิธีสอน การจัดการเรียนรู้อ การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และระบบการวัดผล การประเมินผลรวมถึงคุณภาพของผู้เรียน ดำเนินการประเมินโดยใช้วิธีการและแหล่งข้อมูลที่หลากหลายรายงานผลและ สรุปผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อเนื่องทุกปี จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เป็นรายงานเชิงคุณภาพที่สะท้อนสภาพการดำเนินงาน สรุปผลการดำเนินงาน และแนวทางการพัฒนาในปีถัดไป ครูและบุคลากรทุกคน มีการเผยแพร่นวัตกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับองค์กรอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ธรรมนูญ รักไทย (2558 : 52- 53) เกี่ยวกับการกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีความเหมาะสมกับสภาพผู้เรียนสถานศึกษาและท้องถิ่น มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและได้รับการยอมรับ ให้มีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบและเป็นปัจจุบันและดำเนินงานตามแผน และสมาน อัครภูมิ (2557,

น. 171 – 175) กล่าวว่าการดำเนินงานประกอบด้วย การวางแผน ซึ่งมีการจัดระบบการบริหารและระบบสารสนเทศ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ส่วนการดำเนินงานตามแผนนั้นเป็นขั้นตอนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบผล ประกอบด้วย การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพภายใน และการจัดทำรายงานประจำปี และการดำเนินการต่อเนื่องเป็นการพัฒนางานต่อเนื่องและเริ่มวงจรการบริหารรอบต่อไป

2. การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพของโรงเรียนปทุมพัฒนวิद्याคม กระบวนการที่ต้องการให้ดำเนินการมากที่สุด คือ กระบวนการด้านการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้มีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ให้สอดคล้องและตอบสนองเป้าหมายของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยนำปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่สำคัญมาใช้ มีการจัดสรรทรัพยากร มีระบบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ดำเนินการรวบรวมและจัดการข้อร้องเรียน จากเสียงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประเมินความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจของผู้รับบริการ นำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) มีกระบวนการจัดการสารสนเทศและความรู้ที่มีคุณภาพสูง ข้อมูลสารสนเทศ ให้มีความแม่นยำ ถูกต้อง ทันต่อเหตุการณ์ มีความปลอดภัย เป็นความลับ มีการจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นระบบ โปร่งใส และตรวจสอบ มีการจัดระบบการบริหารงาน และภาระหน้าที่ รวมถึงระบบการจัดการผลปฏิบัติงานของบุคคล มีการประชุม นิเทศ สอนงาน และมอบอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน มีการดำเนินการพัฒนาบุคลากรตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีระบบการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดทำระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ พัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการ ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เรียน มีการวางแผนการบริหารงานทั่วไปที่ครอบคลุมภาระงานที่สำคัญทุกงาน วางแผนกำหนดขอบข่าย ภาระหน้าที่หลักของแต่ละกระบวนการ กำหนดผู้รับผิดชอบ วิธีดำเนินการที่ชัดเจน สถานศึกษามีวิธีการในการนำมาตราฐานการปฏิบัติงาน ไปปฏิบัติได้อย่างชัดเจน มีการตรวจสอบ ปรับปรุง และแก้ไขขั้นตอนการทำงานครบถ้วนทุกกระบวนการที่จำเป็นและพัฒนาเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ชัยรัตน์ ต.เจริญ (2560, น. 432 – 439) กล่าวว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน คือ การบริหารจัดการ ลักษณะวัฒนธรรมองค์กร และลักษณะทรัพยากร เนื่องจากมีการกำหนดโครงสร้างหน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคลากรไว้ชัดเจน บุคลากรยอมรับและเห็นคุณค่าของการประเมินเพื่อพัฒนางาน และมีลักษณะยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และ มยุรีย์ แพร์หลาย (2554. น.176 – 194) พบว่าแนวทางการดำเนินงานผู้บริหารต้องกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน การจัดหา การแบ่งงานการมอบหมายงานให้บุคลากร รวมถึงสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารในการใช้กลยุทธ์ให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ตลอดจนส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการบูรณาการกระบวนการดำเนินงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับการประเมินภายนอกและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนปทุมพัฒนวิद्याคม ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBECQA

2. กระบวนการดำเนินงานที่พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนปทุมพัฒนวิद्याคมควรลดขั้นตอนการดำเนินงานและมีประสิทธิภาพ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับการประเมินภายนอก

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มพัฒนาระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์, สำนักงาน ก.พ. (2544). **คู่มือการพัฒนาระบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กองกลาง สำนักงาน ก.พ.
- กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. (2560). **เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา**. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36. (อัดสำเนา)
- กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553. (2 เมษายน 2553). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม127 ตอนที่ 23 ก หน้า 22-35.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2547). **การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยอุปสรรคต่อการดำเนินการในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต).สาขาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. บทคัดย่อ.
- ชัยรัตน์ ต.เจริญ (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยเชียงราย. **Veridian E-Journal**. 10(1), 432-440.
- ณัฐพล รักไทย. (2558). **แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21**. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 38(2), 48-55.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา เพื่อปฏิรูปรอบ 2 และประเมินภายนอกรอบ 3**. กรุงเทพฯ: ช่าวฟ้า.
- ประเวศ เวชชะ. (2560). **เอกสารประกอบคำสอน: การประกันคุณภาพการศึกษา**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย: เชียงราย
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. (2542, สิงหาคม 19). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 116 ตอนที่ 75 ก. หน้า 1-23.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (22 กรกฎาคม 2553). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 127 ตอนที่ 45 ก หน้า 1-28.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (1 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49-53.
- มยุรีย์ แพร่หลาย. (2554). **การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก**. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- สมาน อัครภูมิ. (2557). **รูปแบบการบูรณาการระบบการประกันคุณภาพภายในกับการบริหารสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลาง**. **วารสารบริหารการศึกษามัธยมศึกษา**. 15(3), 157-178.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2555). **รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554 – 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.
- Coronel, P& Evans A. (1999). **The Balance Scorecard in Faculties Management for Internal management and external benchmarking**. n.d.

Wohlstetter, P. (1995). “Getting School Based Management Right”. Phi Delta Kappan. 77 (1) (September) : 22 – 25.

Robert S. Kaplan, David P. Norton. (1996). **Balanced Scorecard. by President and Fellows of Harvard Collage.** Printed in the United State of America.